

Зберігання документів та вирішення питання про них

Павлюк В.В., ад'юнкт кафедри кримінального процесу НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Тимошенко Ю.П.

Визначення «документа як джерела доказів у кримінальному процесі» було надане в Модельному кримінально-процесуальному кодексі країн-учасниць Співдружності Незалежних Держав [1]. Зокрема, у ст. 157 Кодексу вказується, що під документом необхідно розуміти будь-який запис на паперовому, електронному або іншому носіїві, виконаний у словесній, цифровій, графічній чи іншій знаковій формі, призначений для зберігання, перетворення, передачі, посвідчення відомостей, що можуть мати значення для кримінальної справи.

У частині 1 статті 99 чинного КПК України зазначено, що документом є спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, які можуть бути використані як докази факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження.

Відповідно до ст. 100 КПК речовий доказ, який був наданий стороні кримінального провадження або нею вилучений, повинен бути якнайшвидше повернутий володільцю, крім випадків, передбачених КПК.

Речовий доказ або документ, наданий добровільно або на підставі судового рішення, зберігається у сторони кримінального провадження, якій він наданий. Сторона кримінального провадження, якій наданий речовий доказ або документ, зобов'язана зберігати їх у стані, придатному для використання у кримінальному провадженні. Речові докази, які отримані або вилучені слідчим, прокурором, оглядаються, фотографуються та докладно описуються в протоколі огляду. Зберігання речових доказів стороною обвинувачення здійснюється в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Документ повинен зберігатися протягом усього часу кримінального провадження. За клопотанням володільця документа, слідчий, прокурор, суд можуть видати копії цього документа, а при необхідності - його оригінал, долучивши замість них до кримінального провадження завірнені копії.

Мін'юст у листі від 08.01.2014 р. [№ 11612-0-4-13/11](#) проінформував, що під час проведення огляду приміщення дозволяється вилучення лише речей і документів, які мають значення для кримінального провадження, та речей, вилучених з обігу. Усі вилучені речі та документи підлягають негайному огляду й опечатуванню із завірненням підписами осіб, які брали участь у проведенні огляду. У разі якщо огляд речей і документів на місці здійснити неможливо або їх огляд пов'язаний з ускладненнями, вони тимчасово опечатуються та зберігаються в такому вигляді доти, доки не буде здійснено їх остаточний огляд і опечатування [2].

На вимогу володільця особою, яка пред'являє ухвалу про тимчасовий доступ до речей і документів, має бути залишено копію вилучених документів. Копії вилучених документів виготовляються з використанням копіювальної техніки, електронних засобів володільця (за його згодою) або особи, яка пред'являє ухвалу про тимчасовий доступ до речей і документів.

Питання про долю речових доказів і документів, які були надані суду, вирішується судом при ухваленні судового рішення, яким закінчується кримінальне провадження. Такі докази і документи повинні зберігатися до набрання рішенням законної сили.

При цьому, документи, що є речовими доказами, залишаються у матеріалах кримінального провадження протягом усього часу їх зберігання.

У випадку втрати чи знищення стороною кримінального провадження наданого їй речового доказу, вона зобов'язана повернути володільцю таку саму річ або відшкодувати її вартість. У випадку втрати чи знищення стороною кримінального провадження наданого їй документа, вона зобов'язана відшкодувати володільцю витрати, пов'язані з втратою документа та виготовленням його дубліката.

Впродовж багатьох років під час дії КПК України 1960 року питання повернення вилучених слідчим речей до вирішення кримінальної справи судом було «непростим», оскільки таке вилучене майно зберігалось як речові докази, а за час слідства та судового провадження могло пройти кілька років.

Сьогодні, у зв'язку з набранням чинності КПК України, правовий механізм повернення вилученого слідчим майна і захисту прав особи у випадку нездійснення цих дій слід оцінити як ефективний.

Список використаних джерел:

1. Модельний кримінально-процесуальний кодекс країн-учасників Співдружності Незалежних Держав. Прийнятий 17 лютого 1996 р. на сьомому пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї.
2. Лист Міністерства юстиції України «Щодо надання роз'яснень положень кримінального процесуального законодавства стосовно порядку проведення обшуку та огляду» від 08.01.2014 р. № 11612-0-4-13/11.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-прак. коментар : у 2 т. / О. М. Бандурка, С. М. Блажівський та ін. ; за заг. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. - Х. : Право, 2012. - Т. 1. - 768 с.

Особливості проведення обшуку при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з фіктивним підприємництвом

Патик А.А., кандидат юридичних наук, науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування ННШФПСКМ НАВС

Відповідно до ст. 234 КПК України обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб [1, с. 132].

Об'єктами обшуку можуть виступати: місце проживання і роботи підозрюваних осіб; місцезнаходження фіктивного підприємства; офісні, складські, виробничі та інші приміщення фіктивного підприємства; місцезнаходження нотаріусів, органів державної реєстрації, дозвольної системи, територіальних органах державної податкової служби, державних цільових фондів, банківських установах, у підприємств-контрагентів.

Обов'язковою умовою проведення цієї слідчої (розшукової) дії є раптовість, яка позбавляє злочинців можливості приховати від розслідування матеріальні